

Ma'lûmat'ın 11 Muharrem 1315 (11 Haziran 1897) ve 27 Zilhicce 1317 (28 Nisan 1900) tarihli sayılarında dört manzumesi yayımlanan Hüseyin Râci Efendi'nin *Eser-i Aşk, Bedreka, İlzâm-ı Avâm, İl-câm-ı Hisân* adlı manzum eserleriyle bir kısım şiirlerini topladığı divançesinin ne olduğu bilinmemektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Hüseyin Râci Efendi, *Zağra Müftüsünün Hatıraları: Tarihçe-i Vak'a-i Zağra* (haz. M. Ertuğrul Düzdağ), İstanbul 1990; Süleyman Paşa, *1293 Türk-Rus Muharebesi Hakâyetinden Hulâsa-i Vukûât-ı Harbiyye* (nşr. Necmi Râci), İstanbul 1324, s. 55; Derviş Vahdetî, *Volkan* (İstanbul 1908-1909; nşr. M. Ertuğrul Düzdağ), İstanbul 1992, s. 134, 140, 154, 170; *Osmanlı Müellifleri*, II, 207; Mahir Aydın, *Şarkî Rumeli Vilâyeti*, Ankara 1992, s. 207, 225; Yahya Kemal, "Bal-kan'a Seyahat", *Dergâh*, II/14, İstanbul 1921, s. 17-20; Ali Canip Yöntem, "Yakın Tarihimizin Tek Bir Faslına Dair Küçük, Fakat Değerli Bir Eser: Tarihçe-i Vak'a-i Zağra", *Yakın Tarihimiz*, VI/41, İstanbul 1962, s. 39-41; M. Ertuğrul Düzdağ, "93 Hicreti ve Bulgar Zulmüne Dair Manzum Bir Risâle", *İslâmî Edebiyat*, sy. 13, İstanbul 1991, s. 12-16; "Râci Hüseyin Efendi", *TDEA*, VII, 265.

MUSTAFA UZUN

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR

(bk. GÜRPINAR, Hüseyin Rahmi).

HÜSEYİN ŞAH

(bk. HÜSÂMEDDİN HÜSEYİN ŞAH).

HÜSEYİN ŞAH, Alâeddin

(علاءالدين حسين شاه)

(ö. 925/1519)

Bengal'de hüküm süren Hüseyinşâhiler hânedanının kurucusu ve ilk hükümdarı (1494-1519)

(bk. HÜSEYİNŞÂHİLER).

HÜSEYİN ŞAH ARGUN

(ö. 962/1555)

Argun hânedanı hükümdarlarından (1524-1554).

876'da (1471-72) veya 896'da (1491) Kandeher'da doğdu. Şah Hasan Argun ve Mirza Şah Hasan adlarıyla da anılır. Soyu Cengiz Han'a kadar ulaşmaktadır. Bâbürlüler Kandeher'i ele geçince Hüseyin Şah'ın babası Şah (Şah Şücâ) Bey İndus kıyısındaki Bakkar'ı başşehir yaptı (1522). Şah Bey'in 1524'te ölümü üzerine yerine daha önce Sultan Bâbü'r'ün hizmetine girmiş olan oğlu Hüseyin Şah geçti ve Bâbü'r adına hutbe okutarak bağlılığını bildirdi. Daha sonra hâkimiyetini tanımayan Câm Firûz üzerine yürüdü ve onu mağlûp ederek Tatta'yı ele geçirdi. *Vekâyi'*de Hüseyin Şah'ın faaliyetlerinden sık sık bahsedilmektedir.

Mülta'n'daki Lengâh hânedanı Argunlular için tehlike arzettekte ve zaman zaman Argunlu arazisine saldırmaktaydı. Mülta'n sıkı bir muhasaraya alındı ve uzun süren bir kuşatmadan sonra şehir zapt edildi (1526). Hüseyin Şah, kalenin idaresini güvenilir bir kimse olan Hâce Şemseddin Mâhûnî'ye bırakarak geri döndü. Daha sonra da Argunlular'a karşı hücum hazırlığı içinde olan Kutç hâkimi Rây Hangâr'a karşı sefere çıkarak onu da ağır bir bozguna uğrattı. Bu dönemde Bâbürlü Sultanı Hümâyün ile Delhi Sultanı Şirşah arasındaki mücadele Argun Hânedanı'nı da etkiledi. Şirşah karşısında mağlûp olan Hümâyün Sind'e sığındı, fakat Hüseyin Şah Şirşah'tan çekindiği için ona yardım edemedi. Hümâyün daha sonra Sind'e saldırıp Sihvân'ı kuşattı. Hüseyin Şah, Argun'un başarılı müdafaası karşısında hiçbir sonuç alamadan Cûn'a çekildi. Hüseyin Şah hayatının son yıllarında akfî den-

gesini kaybetti. Bunun üzerine devlet ileri gelenleri onu tahttan indirdiler ve yerine geçecek oğlu bulunmadığından aynı soya mensup Mirza Muhammed İsâ Tarhan'ı sultan ilan ettiler (1554).

Osmanlı kaptan-ı deryâlarından Seydi Ali Reis Hint sahillerine yaptığı sefer sırasında fırtınaya tutulup Gucerât'a sığınmıştı. Geri dönüşü esnasında Hüseyin Şah tarafından huzura kabul edilmiş, ondan ilgi ve itibar görmüştür (*Mir'âtü'l-memâlik* [nşr. Ahmed Cevdet], s. 37).

el-Melikü'l-Müeyyed unvanıyla anılan Hüseyin Şah 12 Rebülevvel 962'de (4 Şubat 1555) Alipoto köyünde öldü ve Tatta yakınında Maklî'de toprağa verildi. İki yıl sonra naaşı Sind'den alınarak Mekke'ye nakledildi ve Cennetü'l-Muallâ'da babasının yanına defnedildi. Onun ölümüyle Argun hânedanı sona ermiş oldu. Hüseyin Şah ilimle de meşgul olup Muslihüddin-i Lârî ve Şeyh Yûnus es-Semerkan-dî gibi âlimlerden ders okumuştur. İlim adamlarını sever, onlara ihsanda bulunurdu.

BİBLİYOGRAFYA :

Bâbü'r, *Vekâyi'* (Arat), II, 238, 244, 253, 257, 262, 266, 267, 271, 273, 275-276, 374; Seydi Ali Reis, *Mir'âtü'l-memâlik* (trc. A. Genceli), Tahran 2535 şş., s. 78-88; a.e. (nşr. Ahmed Cevdet), İstanbul 1313, s. 36-37; Nizâmeddin Ahmed, *Tabakât-ı Ekberî* (nşr. B. De), Kalkûta 1935, III, 520, 541-544; Gülbeden Begüm, *Hümâyunnâme* (trc. Abdürab Yelgar - Eymen Manyas), Ankara 1944, s. 51, 72-88, 80-81, 82-84, 87, 89, 99, 170-171, 173-174, 178, 184, 196, 211; Mir Muhammed Ma'sûm, *Târîh-i Ma'sûmî* (nşr. U. M. Duodpota), Poona 1938, s. 144-184; Abdülkâdir Bedâûnî, *Müntehabü't-tevârîh*, Kalkûta 1886, I, 436-442; Abdülhay el-Hasenî, *Nüzhethü'l-havâtir*, IV, 92-93; C. Collin Davies, "Arghûn", *El²* (İng.), I, 627-628; A. S. Bazmee Ansari, "Hüsayn Şah Arghûn", a.e., III, 632-633; Abdülkerim Özeydin, "Argun", *DİA*, III, 357.

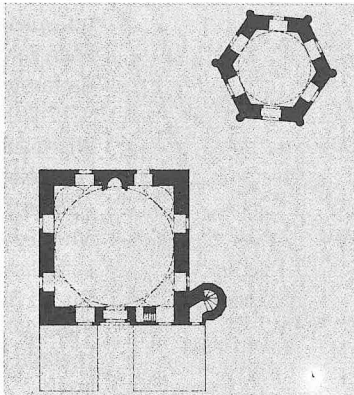

ENVER KONUKÇU

HÜSEYİN ŞAH CAMİİ ve TÜRBESİ

Üsküp yakınında XVI. yüzyıl ortalarında inşa edilen cami ile bânisinin türbesi.

Makedonya'da Üsküp şehrinin 10 km. kadar dışında, Kalkandelen'e giden eski anayolun kenarındaki Saray köyünde bulunan cami, kapısı üstündeki dört beyitlik Arapça kitâbeye göre 961 (1554) yılında Hüseyin Şah tarafından yaptırılmıştır. Ancak kitâbede bâni için kullanılan "merhum" ibaresi kabir taşındaki 974 (1566-

Saray köyünde Hüseyin Şah Camii ve Türbesi ile planı - Üsküp / Makedonya